

Παρέμβαση από: Βασίλη Καραντζίδα, Πρόεδρο Δικηγορικού Συλλόγου Φλώρινας

Παρέμβαση στην ενότητα «Δικηγορία και προκλήσεις της σύγχρονης εποχής».

Οι θεματικές και προβληματικές, που θέτει ο Πρόεδρος του ΔΣΑ και της Ολομέλειας δεν απασχολούν για πρώτη φορά τους δικηγόρους. Τίθενται όμως σήμερα με ιδιαίτερη ένταση, ακριβώς γιατί και οι δικηγόροι, όπως όλη η κοινωνία και πρωτίστως ο κόσμος της εργασίας στον τόπο μας που κινεί και την οικονομία αλλά και αυτοαπασχολούμενοι, άλλα επιστημονικά επαγγέλματα κ.ο.κ, μετά από μια δεκαετία ανηλεών επιθέσεων στα δικαιώματα και τα εισοδήματά τους, προσπαθούν να επαναπροσδιορίσουν τη θέση τους μέσα στην οικονομία και τον νέο συσχετισμό δυνάμεων που διαμορφώνεται.

Η συζήτηση που αφορά στον θεσμό της άσκησης του πτυχιούχου της Νομικής Σχολής, όπως σήμερα διαμορφώνεται στα άρθρα ... και επόμενα του Κώδικα περί Δικηγόρων εκκινεί από μια προφανή εσωτερική παραδοχή: ότι ο θεσμός της «άσκησης» έχει αποτύχει. Στην πράξη κατά κανόνα προκύπτουν δύο βασικές περιπτώσεις. Άλλοτε πραγματοποιείται «τυπικά» με ελάχιστη δηλαδή συμμετοχή του συναδέλφου στην πρακτική του δικηγορικού γραφείου και ο ασκούμενος αναμένει την πάροδο του χρόνου των δεκαοκτώ μηνών, συχνά ασχολούμενος παράλληλα με κάθε είδους άλλη δραστηριότητα (επιστημονική ή όχι) ή με την εκπλήρωση στρατιωτικών υποχρεώσεων, ώστε να συμμετάσχει στις εξετάσεις. Ας αναλογιστούμε τους εαυτούς μας και τους συναδέλφους μας . Με ελάχιστες ίσως εξαιρέσεις η άσκηση δεν συνέβαλε, ώστε να γίνουμε καλύτεροι ή χειρότεροι Δικηγόροι. Ακόμα περισσότερο η άσκηση δεν καθόρισε τις αξιακές επιλογές που επίσης προσδιορίζουν την άσκηση του επαγγέλματος. Για να το θέσω κάπως άκομψα, οι δικηγορικές εταιρείες που λειτουργούν ως εισπρακτικές εταιρείες εξυπηρετώντας τραπεζικά ή άλλα συμφέροντα δεν οφείλουν την «επιτυχία» τους στην επαρκή άσκηση την οποία τα στελέχη τους κάποτε έλαβαν. Από την άλλη, είναι πολλές οι περιπτώσεις των συναδέλφων που θέτουν την επιστημονική γνώση, τον χρόνο, τη δύναμη της ψυχής τους υπερασπιζόμενοι εργαζόμενους, κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα, αδύναμους, πρόσφυγες. Ελάχιστα καθόρισε η άσκηση την πορεία τους. Και βέβαια υπάρχει η πλειοψηφία των συναδέλφων που παλεύει, ώστε να ασκεί με αξιοπρέπεια την εργασία τους με την καθημερινή τριβή στις αίθουσες των δικαστηρίων. Εκεί που έπαιξε ουσιώδη ρόλο η άσκηση είναι στη δεύτερη πρακτική μορφή της. Αποτέλεσε φθηνό -ή και δωρεάν- εργατικό δυναμικό, κυρίως στην απλή γραμματειακή υποστήριξη ή τις εξωτερικές εργασίες, καθώς και προθάλαμο ένταξης των νέων συναδέλφων ως «συνεργατών» με εξοντωτικές συνθήκες εργασίες και γλίσυχρες αμοιβές.

Το πλαίσιο αναμόρφωσης του θεσμού της άσκησης που προτείνεται –τόσο στην εισήγηση του Προέδρου– όσο και σε άλλα κείμενα, κινείται στους παρακάτω βασικούς άξονες, ακολουθώντας μάλλον το μοντέλο του γερμανικού Refendariat - όπου όμως την κύρια ευθύνη φέρουν τα υπουργεία Δικαιοσύνης των Ομόσπονδων Κρατών και όχι ο Δικηγορικός Σύλλογος):

Ο πρώτος άξονας είναι η κατανομή του χρόνου της άσκησης σε δικηγορικό γραφείο, δημόσιες υπηρεσίες, Δικαστήρια. Αυτό ουσιαστικά καθιστά τον νέο συνάδελφό μας περιφερόμενο υπάλληλο για εργασίες ελάχιστου επαγγελματικού ή επιστημονικού ενδιαφέροντος. Καλείται να καλύψει κενά δημοσίων υπηρεσιών. Στα Δικαστήρια δεν έρχεται σε καμία επαφή με την Έδρα, αλλά περιορίζεται στις Γραμματείες, τελώντας υπό τον έλεγχο των εκεί υπαλλήλων. Ακόμα χειρότερη θα είναι η κατάσταση στις υπόλοιπες δημόσιες υπηρεσίες. Όσο για την επί

ένα (για παράδειγμα) εξάμηνο άσκηση σε δικηγορικό γραφείο, μπορούμε να αντιληφθούμε τους όρους και το καθεστώς της παρουσίας του. Δεν θέλω να επεκταθώ παραπάνω, αλλά δεν θα μπορούσαμε εύκολα να φανταστούμε έναν γιατρό να «εκπαιδεύεται» στη γραμματεία ενός νοσοκομείου ή έναν μηχανικό να ξεκινά την «καριέρα» του από το Αρχείο των Υπηρεσιών Δόμησης (Πολεοδομία) ή Τεχνικών Υπηρεσιών κάποιου Δήμου. Γιατί λοιπόν επιφυλάσσουμε τέτοια μοίρα στους νέους συναδέλφους μας;

Πρόσφατα, στην Ολομέλεια της Ζακύνθου, τέθηκε, τουλάχιστον αιφνιδιαστικά, ο δεύτερος άξονας των προτάσεων της εισήγησης, η πρόταση ίδρυσης Ινστιτούτων εκπαίδευσης ασκουμένων Δικηγόρων, με υποχρεωτική φοίτηση και συγκεκριμένα ακόμα και εξωνομικά (πχ. μάρκετινγκ) αντικείμενα. Η φοίτηση –περίπου εξάμηνη– θα γίνεται παράλληλα με την κυρίως άσκηση, όπως παραπάνω σκιαγραφείται. Πέρα από πολλά άλλα προβλήματα θέτω υπόψη σας τηλεγραφικά ορισμένα ερωτήματα. Πώς θα καλύπτεται το κόστος εκπαιδευτών, εγκαταστάσεων κτλ; Ας μη γελιόμαστε. Τελικά από τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους! Τι θα συμβεί με τους μικρότερους Συλλόγους που αντικειμενικά δεν έχουν καμία τέτοια δυνατότητα ίδρυσης τέτοιων «Ινστιτούτων» αλλά και καταγράφουν στα μητρώα τους σχετικά περιορισμένο αριθμό ασκουμένων; Θα πρέπει αυτοί να μετακινούνται σε μεγαλύτερους συλλόγους; Μήπως τελικά η άσκηση καταλήξει υπόθεση λίγων μεγάλων Συλλόγων; Δημιουργείται τελικά ένας ακόμα χώρος άτυπης επιχειρηματικότητας υπό την αιγίδα μάλιστα των Δικηγορικών Συλλόγων, αυτή είναι η ουσία της πρότασης και μάλιστα με τουλάχιστον αμφίβολα αποτελέσματα.

Ως προς τον τρίτο άξονα, που είναι το ζήτημα της αυστηροποίησης των εξετάσεων των ασκούμενων. Είναι ένα θέμα που επανέρχεται συχνά πυκνά, μάλιστα –ανοιχτά πλέον– ως μέσο αντιμετώπισης του «δικηγορικού πληθωρισμού» και όχι ως μέσο απόδειξης των επάρκειας των γνώσεων των νέων συναδέλφων. Στην πραγματικότητα η εξεταστική «κρησάρα» καλείται να αποκλείσει έναν όσο γίνεται μεγαλύτερο αριθμό υποψηφίων από την είσοδο στο δικηγορικό επάγγελμα. Και μάλιστα όσων έχουν ήδη, πέρα από το πτυχίο της Νομικής Σχολής, πραγματοποιήσει άσκηση περιφερόμενοι από υπηρεσία σε υπηρεσία και έχουν φοιτήσει και πληρώσει σε Ινστιτούτα. Μάλιστα μέσω του αποκλεισμού δημιουργείται και μια δεξαμενή νέων συναδέλφων που θα εγκλωβιστούν για μικρότερο ή μεγαλύτερο χρονικό διάστημα σε μια δεξαμενή νομικών–μη δικηγόρων και οι οποίοι θα αποτελέσουν εύκολο στόχο εκμετάλλευσης σε γραφεία και εταιρείες χωρίς δικαιώματα και προοπτική.

Ας είμαστε λοιπόν θαρραλέοι. Είμαστε το μόνο επιστημονικό επάγγελμα που θέτει τόσους περιορισμούς κατά την είσοδο των νέων συναδέλφων. Και μάλιστα καλούμαστε να επιβάλουμε και άλλους. Το βασικό πτυχίο μας είναι το μόνο από αυτά των λεγόμενων παραδοσιακών επιστημονικών Σχολών που παρέχει, καθ' εαυτό, ελάχιστα εργασιακά δικαιώματα. Η άσκηση θα πρέπει και μπορεί να καταργηθεί. Η εκπαίδευση των νέων συναδέλφων στα ζητήματα που θα έπρεπε να αποτελούν αντικείμενα της άσκησης να ενταχθούν στα Προγράμματα Σπουδών των Νομικών Σχολών με ευθύνη και του Υπουργείου Δικαιοσύνης και τη συμβολή των Δικηγορικών Συλλόγων. Το πτυχίο έτσι θα ενσωματώνει τα πλήρη επαγγελματικά δικαιώματα του νέου Δικηγόρου. Από εκεί και πέρα οι Δικηγορικοί Σύλλογοι να εξασφαλίζουν τη δωρεάν και άρτια ενημέρωση όλων των συναδέλφων –και προνομιακά των νέων εξ αυτών– σε όλους τους τομείς του Δικαίου και της δικηγορικής πρακτικής.

Βασίλης Καραντζίδης
Πρόεδρος του Δ.Σ. Φλώρινας